Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

STAR

JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCH

SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt / Vol: 4 Sayı / Issue: 7 Yıl / Year: 2023

STAR - SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

T.C. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi yayınıdır.

e-ISSN

2757-6736

Yıl (Year)

2023

Cilt (Vol)

4

Sayı (Issue)

7

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Merkez Kampüs / Niğde.
star@ohu.edu.tr

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
STAR
JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCHES
SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yıl / Year: **2023** Cilt / Vol: **4** Sayı / Issue: **7**

Değerli Okuyucular,

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi yayını STAR - Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, yayın hayatına 2020 yılı Aralık ayında başlayan hakemli bir yayın organıdır. Dergimizin 7. sayısını siz okuyucularımız ile paylaşıyor olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

STAR - Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, alan yazına nitelikli katkılar sunmayı hedeflemiş olan araştırma ve derleme makalelerini, elektronik ortamda bilim ve sanat dünyası ile paylaşmayı misyon edinmiştir. 30 Haziran 2023 tarihinden itibaren DergiPark'ın konu değişikliği talebi doğrultusunda dergimizin konu başlıkları alan ve alt konu başlıkları olarak güncellenmiştir. Disiplinler arası, sanat ve tasarım araştırmaları alanlarında Türkçe ve İngilizce yayınları kabul eden dergimize ait konu başlıkları sıralaması aşağıda belirtilmiştir:

- **Mimari ve Tasarım Alanı:**
  Görsel İletişim Tasarımı: Fotoğraf, Grafik Tasarım, Görsel İletişimde Bilgisayar Destekli Tasarım, Görsel Tasarım, Göstergebilim, İllüstrasyon
  Mimarlık: İç Mimari Tasarım, Mimari Miras ve Koruma, Mimari Tasarım, Sürdürülebilir Mimari
  Tasarım: Endüstriyel Ürün Tasarımı, Tekstil ve Moda Tasarımı

- **Sanat ve Edebiyat Alanı:**
  Geleneksel Türk Sanatları: Ciltleme Sanatı, Çini Sanatı, Eski Kumaş Desenleri, Halı-Kilim ve Dokuma, Minyatür, Geleneksel Türk Sanatları (Diğer)
  Görsel Sanatlar: El Sanatları, Güzel Sanatlar, Görsel Sanatlar (Diğer)
  Müzik: Müzik Algısı, Müzik Eğitimi, Müzik Performansı, Müzik Teorileri, Müzik (Diğer) Plastik Sanatlar: Heykel, Resim, Seramik Tasarımı
  Sanat Tarihi, Teori ve Eleştiri: Kültürel ve Doğal Miras, Mimarlık Tarihi, Mimarlıkta Estetik, Resim Tarihi, Sanat Tarihi

STAR - Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi; sanat ve tasarım alanlarındaki araştırmalarını, araştırmacılara ve okuyuculara hızlı ve ücretsiz şekilde sunmak için, dergi editörlüğüne gönderilen makaleleri doğru ve bilimsel bir hakem değerlendirme sürecinden geçirmekte ve kabul edilmesi halinde çevrim içi olarak yayınlanmaktadır. Dergi, sürecin her aşamasında, hakemlerin ve yazarların isimlerinin saklı tutulduğu çift kör hakemlik sistemini elektronik makale değerlendirme ve takip sistemi içerisinde kullanmaktadır. Dergideki makaleler; Haziran ve Aralık ayları olmak üzere yılda iki sayı ile yayımlanmaktadır.

STAR - Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisinde, 01 Eylül 2022 itibariyle yazarların IThenticate ya da Turnitin programlarından alınmış Benzerlik Raporunu sisteme yüklemeleri istenmiş raporlarda % 15 in altında benzerlik oranı çıkan makaleler değerlendirmeye alınmıştır. Dergimize makale göndermek isteyen yazarlarımız, dergi sayfamızı (**https://dergipark.org.tr/tr/pub/stardergisi**) ziyaret ederek

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
STAR
JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCHES
SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Yıl / Year: **2023** Cilt / Vol: **4** Sayı / Issue: **7**

çalışmalarını gönderebilirler. Yayımlanacak yazıların etik sorumlulukları yazara, telif hakkı Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesine aittir. Kaynak gösterilmesi şartı ile yayınlarımız, tüm araştırmalarda atıf olarak kullanılabilir.

Bu sayıya araştırmaları ile destek olan değerli yazarlarımıza, değerli görüşleri ile katkı sağlayan hakemlerimize ve siz okuyucularımıza teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

STAR - Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi Yayın Kurulu adına,

Doç. Dr. Menekşe SAKARYA
(Baş Editör)

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
STAR
JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCHES
SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yıl / Year: **2023** Cilt / Vol: **4** Sayı / Issue: **7**

STAR - SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ YAYIN KURULU

EDİTÖRLER

Doç. Dr. **Menekşe SAKARYA**
Baş Editör
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü)

Doç. Dr. **Esra VAROL**
Yardımcı Editör
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü)

Doç. Dr. **Şemsi ALTAŞ**
Yardımcı Editör
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü)

ALAN EDİTÖRLERİ

Prof. Dr. **Feyzan GÖHER BALÇIN**
Müzik
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Bölümü)

Prof. Dr. **Mehmet EKİZ**
Sanat Tarihi
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü)

Prof. Dr. **Semiha AKÇAÖZOĞLU**
Mimarlık ve Yapı Tasarımı
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü)

Prof. Dr. **Damjana CELCAR**
Textile and Fashion Design
(Fakulteta za dizajn Fashion Design)

Doç. Dr. **Çiğdem Eda ANGI**
Müzik Eğitimi
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü)

Doç. Dr. **Engin ASLAN**
Güncel Sanatlar
(Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü)

JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCHES
SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yıl / Year: **2023** Cilt / Vol: **4** Sayı / Issue: **7**

Doç. Dr. **Esra VAROL**
Tekstil ve Moda Tasarımı
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü)

Doç. Dr. **Engin KAPKIN**
Endüstriyel Tasarım
(Eskişehir Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Endüstriyel Tasarım Bölümü)

Dr. Öğr. Üyesi **Deniz ÖZESKİCİ**
Grafik Sanatlar / Fotoğraf
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Sanatlar Bölümü)

Dr. Öğr. Üyesi **Özgür CEYLAN**
Tekstil / Sürdürülebilir Tekstil
(Eskişehir Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü)

Dr. Öğr. Üyesi **Sema ÖCAL ÇAĞLAYAN**
Resim
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Sanatlar Bölümü)

Öğr. Gör. Dr. **Hilmi GÜNEY**
El Sanatları
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü)

Arş. Gör. Dr. **Tutku Ceren AKÇAM**
Tekstil ve Moda Tasarımı
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü)

TÜRK DİLİ EDİTÖRÜ

Doç. Dr. **Serpil SOYDAN**
Türk Dili
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü)

YABANCI DİL EDİTÖRÜ

Öğr. Gör. **Mehmet ÖZLÜ**
İngilizce
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Yabancı Diller Bölümü)

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
STAR
JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCHES
SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yıl / Year: **2023** Cilt / Vol: **4** Sayı / Issue: **7**

TEKNİK SORUMLULAR

Öğr. Gör. Dr. **Hilmi GÜNEY**
Mizanpaj
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü)

Arş. Gör. **Sema ÖZESKİCİ**
Redaksiyon
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü)

Arş. Gör. **Bilge ŞENGÜL**
Redaksiyon
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü)

Arş. Gör. **Beyzanur KARAKUŞ**
Redaksiyon
(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Sanatlar Bölümü)

KAPAK TASARIMI

Doç. Dr. **Kerim LAÇİNBAY**
(Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü)

SAYININ HAKEMLERİ

Prof. Dr. **Mehmedi Vehbi GÖKÇE** (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Prof. Dr. **Metin YÜKSEK** (Marmara Üniversitesi)

Prof. **Naile Rengin OYMAN** (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Prof. Dr. **Saliha AĞAÇ** (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. **Ayşegül DURUKAN** (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. **Bülent İŞLER** (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. **Çiğdem Eda ANGI** (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Doç. **Ebru ÇATALKAYA GÖK** (Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Doç. Dr. **Figen ÖZEREN** (Çukurova Üniversitesi)

Doç. Dr. **Gülşen DİŞLİ** (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
STAR
JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCHES
SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yıl / Year: **2023** Cilt / Vol: **4** Sayı / Issue: **7**

Doç. Dr. **H. Hale KOZLU** (Erciyes Üniversitesi)

Doç. Dr. **Hatice KIRAN ÇAKIR** (Trakya Üniversitesi)

Doç. Dr. **Kenan SAATÇIOĞLU** (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)

Doç. Dr. **Meryem ARGA ŞAHİNOĞLU** (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. **Onur ERMAN** (Çukurova Üniversitesi)

Doç. Dr. **Serdar Egemen NADASBAŞ** (Atılım Üniversitesi)

Doç. Dr. **Şölen KİPÖZ** (İzmir Ekonomi Üniversitesi)

Doç. Dr. **Ülkü KÜÇÜKKURT** (Afyon Kocatepe Üniversitesi)

Doç. Dr. **Yeşim AYDOĞAN** (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Aysun Rabia HAMZAOĞLU BİRER** (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Berna İLERİ** (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Emel EFE YAVAŞCAN** (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Demet ÖZNAZ** (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Duygu İrem CAN** (Eskişehir Teknik Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Gizem ÖZER BAŞ** (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Kevser ÇELTİK ŞAHLAN** (Ostim Teknik Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Özge URAL** (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Özgür CEYLAN** (Eskişehir Teknik Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Pınar TÜRKDEMİR** (Başkent Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Sanem ODABAŞI** (Eskişehir Teknik Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Servet Senem UĞURLU** (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Seval YILMAZ** (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Suna CANLI CAN** (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi **Zeliha ŞAHİN ÇAĞLI** (Ostim Teknik Üniversitesi)

DERGİNİN TARANDIĞI DİZİNLER

ACAR Index (Academic Researches Index), **ASI Index** (Advanced Science Index), **ASOS** (Akademia Sosyal Bilimler İndeksi), **DRJI Index** (Directory of Research Journals Indexing), **ESJI Index** (Eurasian Scientific Journal Index), **INDEX COPERNICUS**

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
STAR
JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCHES
SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Yıl / Year: **2023** Cilt / Vol: **4** Sayı / Issue: **7**

İÇİNDEKİLER

- Araştırma Makalesi (Research Article)

TÜRKİYE'DE İÇ MİMARLIK LİSANS BÖLÜMLERİNDE KISITLI HACİMLERE YÖNELİK EĞİTİM İÇERİĞİ HAKKINDA BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE EDUCATIONAL CONTENT FOR CONSTRAINED VOLUMES IN UNDERGRADUATE DEPARTMENTS OF INTERIOR ARCHITECTURE IN TURKEY

Melih KURNALI 137-155

- Araştırma Makalesi (Research Article)

BİYOMORFİK YAKLAŞIMLI TASARIMLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME: 21. YÜZYIL GÖKDELEN TASARIMLARI

A REVIEW ON BIOMORPHIC APPROACH DESIGNS: 21. CENTURY SKYSCRAPER DESIGNS

Göksu DERECELİ, Bedriye ASIMGİL 156-177

- Araştırma Makalesi (Research Article)

ÇİZGİ FİLMLERİN YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜREL MİRAS VE KÜLTÜR TURİZMİ FARKINDALIĞI OLUŞTURMA DÜZEYİNİN İNCELENMESİ: İSTANBUL MUHAFIZLARI ÖRNEĞİ

EXAMINING THE LEVEL OF CULTURAL HERITAGE AND CULTURAL TOURISM AWARENESS IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS THROUGH CARTOONS: THE CASE OF "İSTANBUL MUHAFIZLARI"

Büşra BULUT, Hicran Hanım HALAÇ 178-193

- Araştırma Makalesi (Research Article)

KETEN KUMAŞLARIN DOĞAL EKO BASKI İLE RENKLENDİRİLMESİ: ÇEKİÇ VE BUHAR YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

COLORING LINEN FABRICS WITH NATURAL ECO PRINTING: A COMPARISON OF HAMMER AND STEAM METHODS

Fathima AFRA, Banu Yeşim BÜYÜKAKINCI 194-203

- Araştırma Makalesi (Research Article)

TARİHÎ YAPILARIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNDE MEKÂNSAL ANALİZ ÇALIŞMASI: ATATÜRK VE KONGRE MÜZESİ ÖRNEĞİ

SPATIAL ANALYSIS STUDY IN RE-FUNCTION OF HISTORICAL STRUCTURES: SİVAS ATATÜRK AND CONGRESS MUSEUM EXAMPLE

Kerime Buket YALÇIN 204-223

- Araştırma Makalesi (Research Article)

BECERİ ÖĞRETİMİNDE MOBİL UYGULAMA KULLANIMINA YÖNELİK EĞİTMEN GÖRÜŞLERİ "MODA TASARIMI KALIP HAZIRLAMA DERSİ ÖRNEĞİ"

USE OF MOBILE APPLICATIONS IN SKILL TEACHING AND INSTRUCTOR OPINIONS "FASHION DESIGN PATTERN MAKING LESSON EXAMPLE"

Ayfer İNCİ, Birsen ÇİLEROĞLU 224-238

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
STAR
JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCHES
SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Yıl / Year: **2023** Cilt / Vol: **4** Sayı / Issue: **7**

- Araştırma Makalesi (Research Article)

ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ EĞİTİM YAPILARINDA ÖRTÜ SİSTEMİ: ETİLER İLKOKULU ÖRNEĞİ

UPPER STRUCTURE SYSTEM IN EDUCATIONAL BUILDINGS IN THE NATIONAL ARCHITECTURE PERIOD: THE CASE OF ETİLER PRIMARY SCHOOL

Osman DOĞANAY, Birgül KÖSAL MUŞTU, Kısmet BACAK ……239-254

- Araştırma Makalesi (Research Article)

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNE BİR ÖRNEK: ORMANA GILAMIKLI DOKUMA KUMAŞLARI

AN EXAMPLE OF SUSTAINABILITY OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE: WOVEN FABRICS FROM ORMANA GILAMIKLI

Çimen BAYBURTLU ……255-268

- Araştırma Makalesi (Research Article)

ZİLE ULU CAMİİ'NDE BULUNAN XIX. YÜZYILA AİT CİCİM DOKUMA ÖRNEKLERİNİN ANALİZİ

THE ANALYSIS OF 19TH CENTURY CİCİM FABRIC SAMPLES IN ZİLE ULU MOSQUE

Suna TOPÇULU, Ali Murat AKTEMUR ……269-283

- Araştırma Makalesi (Research Article)

6 ŞUBAT 2023 DEPREMLERİNDE NİĞDE'DE HASAR ALAN YAPILARIN DÜZENSİZLİK TÜRLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF IRREGULARITY TYPES OF STRUCTURES DAMAGED IN NİĞDE DURING THE FEBRUARY 6, 2023 EARTHQUAKES

Furkan CANPOLAT, Semiha AKÇAÖZOĞLU, Gizem Özal CANPOLAT……284-301

- Araştırma Makalesi (Research Article)

CİLT HASSASİYETLERİNİ AZALTMAYA YÖNELİK TASARIMLARLA OLUŞTURULAN KADIN EV GİYİM KOLEKSİYONU

WOMEN'S HOME WEAR COLLECTION CREATED WITH DESIGNS AIMED AT REDUCING SKIN SENSITIVITIES

Melis BAYAT, Ayşe Nuriye İŞGÖREN, Selay Güleç URFALI ……302-315

STAR Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi

Dizinler

Her veri tabanından dergilerin dizin güncelliği kontrol edilmelidir. DergiPark sorumluluk almamaktadır.

Diğer Dizinler

- ACAR Index
- ASOS Index
- DRJI Index
- ESJI Index
- Index Copernicus
- ASI Indeks

Dergi Ana Sayfası

Hakkında

Amaç ve Kapsam

Makale Gönder

Dergi Kurulları

İstatistikler

Yazım Kuralları

Etik İlkeler ve Yayın Politikası

Ücret Politikası

Dizinler

Arşiv

İletişim

Hakkında

Değerlendirme ve Yayın Süreci

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
STAR
JOURNAL OF ART AND DESIGN RESEARCHES
SANAT VE TASARIM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNE BİR ÖRNEK: ORMANA GILAMIKLI DOKUMA KUMAŞLARI*

AN EXAMPLE OF SUSTAINABILITY OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE: WOVEN FABRICS FROM ORMANA GILAMIKLI

Çimen BAYBURTLU[1]

Gönderim Tarihi: 05.11.2023

Araştırma Makalesi

Kabul Tarihi: 13.12.2023

Öz

Somut olmayan kültürel miras, toplumsal kimliğin şekillenmesinde önemli bir rol oynayan gelenekler, görenekler, kültürel değerler, sanat gibi unsurları içeren ve toplumun belleğini yansıtan bir göstergedir. Kültürel mirasın sürdürülebilirliği, gelecek nesillerin bu değerleri anlamaları, benimsemeleri, geliştirmeleri ve yaygınlaştırmaları için kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda bu çalışmanın konusu olan Gılamıklı dokuma kumaşları, bölgenin tarihi, coğrafyası ve toplumsal değerlerini yansıtan önemli bir kültürel değer olarak kabul edilmektedir. Bu çalışma, sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde sıfır atık tasarım anlayışıyla gerçekleştirilmiş ve bu bölgenin kültürel mirasını yansıtan önemli unsurları taşıyan Gılamıklı dokuma kumaşlarının görünürlüğünü, bilinirliğini ve tanınırlığını artırmayı amaçlamıştır. Bu amaçla "Ormana Gılamıklı Dokumalarına MERHABA" adlı sergi düzenlenmiş ve bu sergide ev tekstili olarak kullanılmak üzere üretilen farklı renk ve boyutlardaki kumaşlar üst giyim koleksiyonu olarak tasarlanmıştır. Bu çalışma, literatür taraması ve deneysel tasarım yaklaşımı ile yürütülmüş ve materyali, yazar tarafından 05-15 Haziran 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen sergide yer alan ürünlerdir. Çalışmanın örneklemini bu sergi için hazırlanan koleksiyondan seçilen 6 ürün oluşturmuştur. Sonuç olarak, bu çalışmanın amacı, özellikle kadın giyiminde yerel dokumaların kullanımına yönelik güncel tasarım önerileri sunarak kültürel mirasın korunmasında yerel üreticilere destek sağlamaktır. Çalışmada yer alan öneriler, sürdürülebilir moda yaklaşımlarının uygulanmasında farklı bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Ormana Gılamıklı dokuma kumaşları, Sürdürülebilirlik, El sanatları, Sıfır atık, Tasarım*

Abstract

Intangible cultural heritage is an indicator that includes elements such as traditions, customs, cultural values, and art, which play an important role in shaping social identity and reflect the memory of the society. The sustainability of cultural heritage is critical for future generations to understand, adopt, develop and disseminate these values. In this context, Gilamıklı woven fabrics, which are the subject of this study, are considered as an important cultural value reflecting the history, geography and social values of the region. This study was carried out with a zero waste design approach within the framework of the principle of sustainability and aimed to increase the visibility, awareness and recognition of Gılamıklı woven fabrics, which carry important elements reflecting the cultural heritage of this region. For this purpose, an exhibition titled "HELLO to Ormana Gılamıklı Weavings" was organised and fabrics of different colours and sizes produced for use as home textiles were designed as an upper garment collection. This study was conducted with a literature review and experimental design approach and its material was the products in the exhibition held by the author between 05-15 June 2023. The sample of the study consisted of 6 products selected from the collection prepared for this exhibition. As a result, the aim of this study is to protect cultural heritage and support local producers by providing up-to-date design suggestions for the use of local weavings, especially in women's clothing. The suggestions in the study offer a different perspective on the implementation of sustainable fashion approaches.

Keywords: *Ormana cotton woven fabrics, Sustainability, Handcrafts, Zero waste, Design*

* 13- 15 Ekim 2023 Tarihleri arasında gerçekleştirilen "Uluslararası Tekstilde Sürdürülebilirlik ve Teknolojik Gelişmeler Kongresinde (TESTEG 2023)" özet bildiri olarak sunulmuştur.

[1] Sorumlu Yazar: Doç. Dr. Çimen Bayburtlu, Marmara Üniversitesi, cimen.bayburtlu@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9284-665X.

Alıntılama: Bayburtlu, Ç. (2023). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliğine Bir Örnek: Ormana Gılamıklı Dokuma Kumaşları. Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, 4(7), 255-268.

İntihal / Etik: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. https://dergipark.org.tr/tr/pub/stardergisi/policy

Giriş

İnsanlığın bilinen en eski el sanatlarından biri olarak kabul edilen dokuma sanatı, insan yaşamında kritik bir rol üstlenmiştir. Arkeolojik çalışmalar sonucunda elde edilen duvar halıları, kilimler, halılar, bayraklar, şallar, nakışlar, toplumların ve medeniyetlerin kültürel mirasının bir parçası oldukları için hem kültürel hem tarihi hem de duygusal değere sahiptirler. Aynı zamanda, bir kuşaktan diğerine geçen dokuma sanatının bilgi ve tekniklerinin içselleştirilerek sürdürülebilir olmaları önemli bir konudur. Bu nedenle, bu somut zenginliğin sürekliliğinin sağlanması büyük kültürel öneme sahip olan bu ürünlerin korunması ile mümkündür.

Miras tekstiller, insan yaratıcılığının kanıtı olmanın yanı sıra, tekstil sanatçıları ve moda tasarımcıları için ilham kaynağıdır. Gelecek nesillere aktarılabilmeleri için, bu tekstil ürünlerinin üretimlerinin devamlılığın sağlanması gerekmektedir (Pandey vd., 2022).

El sanatları üretimi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde önemli bir rol oynamaktadır. Geleneksel ürünlerin üretiminde yer alan becerilerin büyük bir kısmı, nesilden nesile aktarılmaktadır. Bu durum el sanatlarına ilişkin kültürel ve sanatsal geleneklerin korunmasını, tanıtılmasını önemli kılmaktadır. Ayrıca, özellikle iş olanaklarının sınırlı olduğu kırsal alanlarda, birçok birey için bir destek veya ek gelir kaynağı oluşturmaktadır. El sanatları endüstrisinin daha iyi anlaşılmasını gerektiren bir başka neden, birçok ülkenin benzersiz kültürel mirasının el sanatlarında somutlaşmasıdır. Küreselleşme ve hızlı ekonomik değişim çağında, bu mirasın tanımlanması, korunması ve sürdürülmesi büyük bir önem taşır, aksi takdirde bu değerli mirasın sonsuza dek kaybolma tehlikesi vardır. Birçok ülke için el sanatları sektörü, kültürel ve sanatsal gelenekleri sürdürmek, tanıtmak ve ekonomik fayda sağlamak için önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca bu sektör, kadın istihdamını teşvik etme, turizm gelirlerini artırma ve benzersiz kültürel mirası koruma amacıyla kullanılan bir araç olarak da değerlendirilmektedir (Grobar, 2019: 515). Bununla birlikte, tekstil teknolojisinin gelişmesiyle birlikte, dokuma kumaşlara odaklanan yerel endüstrilerin sayısı azalmaktadır (Noprisson vd., 2021: 90).

El dokuması kumaşlardan elde edilen ürünler, her bölgede farklı malzeme ve yöntemlerle üretilmektedir. Bugün el dokuması giysiler, ülkelerin her yerinde bulunur ve sadece giysiler için değil, aynı zamanda yastık ve masa örtüleri gibi ev ürünleri için de kullanılmaktadır (Temesgen vd., 2018: 65-66).

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Tanımı ve Önemi

Kültürel miras, bir topluluğun tarih boyunca geliştirdiği, paylaştığı ve kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi değerlerin tümünü kapsar. Bu mirasın bir bölümü somut olarak görülebilir, dokunabilir ve taşınabilir öğelerden oluşurken, bir diğer kısmı ise somut olmayan kültürel miras olarak adlandırılan değerlerden oluşmaktadır. Somut olmayan kültürel miras, bir topluluğun yaşam biçimini, inançlarını, geleneklerini, ritüellerini ve becerilerini içeren soyut unsurları ifade etmektedir.

Somut olmayan kültürel miras, toplulukların, bireylerin kültürel kimliğini oluşturan ve koruyan soyut unsurları içermektedir. Bu unsurlar, genellikle nesilden nesile sözlü iletişim, performans, ritüel, gelenek, dil, müzik, dans, el sanatları, hikaye, mit inanç yoluyla aktarılır. Somut olmayan

kültürel miras, toplulukların tarihleri, değerleri ve kolektif kimlikleri hakkında önemli bilgiler sunmaktadır.

UNESCO, miras türlerini Somut Kültürel Miras ve Somut Olmayan Kültürel Miras olmak üzere iki ana kategoride sınıflandırmıştır. Bu iki ayrım, uluslararası toplumun kültürel değerleri ve kimliğini koruma çabalarına destek vermektedir. UNESCO, özellikle Somut Olmayan Kültürel Miras'ın korunması ve öneminin tanınması konusunda ülkeleri teşvik etmektedir.

Ekonomik boyut açısından bakıldığında, yaşayan kültürel mirasın varlığı, değişen koşullara uyum sağlamada önemli bir araç olarak işlev görmektedir. Özellikle yenilikçi bir kaynak olarak kabul edilen bu miras, hem yerel hem de küresel ekonomik kalkınma başarısını desteklemektedir. "Somut Olmayan kültürel Miras" kavramı, gelir elde etme ve insana yakışır iş olanakları sağlama yoluyla toplulukların refahını artırma potansiyelini barındırmaktadır. Somut olmayan kültürel mirasın taşıdığı önem, yerel bilgi ve beceri birikimlerinin kuşaktan kuşağa aktarılmasının vurgulanmasıyla daha da artmaktadır. Geleneksel üretim teknikleri, yerel bilgi birikimi ve el becerileri, bu mirasın temel bileşenleridir. Bu beceri ve bilgiler, sadece ekonomik kazanç sağlamakla kalmayıp aynı zamanda toplulukların kimliğini ve dayanışmasını da güçlendirmektedir. Ailelerin geçim kaynaklarından biri olarak dokumacılık gibi alanlarda kullanılan bu beceriler, geliri artırmanın yanı sıra aile yaşamını iyileştirme, iş güvenliğini sağlama ve dışarıda iş aramayı azaltma gibi amaçlara da hizmet etmektedir.

Yerel bilgi birikimi ve beceriler, sadece el sanatlarıyla sınırlı kalmayıp aynı zamanda yaratıcılık, üretim teknikleri, iş yönetimi ve öğrenme becerilerini de içermektedir. Bu yetenekler, toplumun kendi iç dinamiklerini yönetme ve sürdürme kapasitesini artırarak topluluk yaşamını desteklemekte ve güçlendirmektedir. Topluluk içindeki bu beceri aktarımları, yerel ekonominin geliştirilmesi, yoksulluğun azaltılması ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması gibi hedeflere yönelik taktikler sunmaktadır.

Bu bağlamda, Somut Olmayan Kültürel Mirasın taşıdığı yerel bilgi, beceri ve değerler, sadece ekonomik anlamda değil aynı zamanda toplumsal ve kültürel anlamda da topluluk yaşamını güçlendirmekte ve sürdürmektedir. UNESCO'nun bu mirası koruma ve teşvik etme çabaları, kültürel çeşitliliğin ve kimliğin korunmasına katkıda bulunmaktadır (Yanpisit, 2022: 52-75).

Somut olmayan kültürel mirasın önemi, toplulukların kimliklerini korumaları ve gelecek nesillere aktarmaları için hayati bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda bir topluluğun kültürel kimliğini oluşturan temel unsurlardan biridir. Bu miras, topluluk üyelerinin birbirleriyle ve geçmişleriyle bağlantı kurmalarını sağlamaktadır. Gelenekler, ritüeller ve performanslar, bir topluluğun üyelerini bir araya getirir ve toplumsal bütünleşmeyi teşvik eder. Ortak etkinlikler, toplulukları bir arada tutmaktadır. Her topluluk, kendi benzersiz somut olmayan kültürel mirasa sahiptir. Bu çeşitlilik, dünya genelinde kültürel zenginliği artırır ve farklı toplulukların birbirlerini anlamalarını sağlamaktadır. Somut olmayan kültürel miras, bir topluluğun tarihini ve geçmişini korur. Bu mirasın aktarılması, gelecek nesillere mirasın değerini anlatma ve koruma görevini üstlenmektedir. Sanatın ve yaratıcılığın ifadesi için somut olmayan kültürel miras zengin bir kaynaktır. Sanatçılar ve kültürel aktarıcılar, bu mirası yeni nesillere taşıyarak canlı tutarlar. Bu bağlamda el sanatlarına hibrit yaklaşımın önemi devreye girmektedir.

El Sanatlarına Hibrit Yaklaşım

El sanatları, genellikle bir malın geleneksel üretim yöntemlerinin bilgisinde somutlaşan kültürel mirası temsil etmektedir. Bu tür kültürel mirasın korunması Grobar'ın (2019: 520) ifadesiyle günümüzde modern tasarım ve markalaşma unsurlarıyla harmanlanan "hibrit el sanatları" kavramının geliştirilmesiyle mümkün hale gelmiştir. Modern tasarımın ve geleneksel üretim yöntemlerinin sentezi olarak ortaya çıkan bu yaklaşım, el sanatlarını geleceğe taşımanın yanı sıra daha geniş kitlelere ulaşma ve ekonomik değer yaratma potansiyelini de içermektedir. Özellikle bu tür hibrit yaklaşımların, lüks alıcılar tarafından aranan benzersiz ve zanaatkâr bir niteliği yansıttığı gözlemlenmiştir. Bu da el sanatlarının daha yüksek fiyatlarla pazara sunulabilmesine olanak sağlamaktadır.

Hibrit el sanatları, geleneksel üretim tekniklerini modern tasarım anlayışıyla birleştiren bir yaklaşımı ifade eder. Bu yaklaşımın özünde, kültürel mirası koruma amacıyla sadece geçmişe odaklanmak yerine, bu mirası günümüz talepleri ve gereksinimleriyle entegre ederek canlı ve evrilebilir bir formda sürdürme düşüncesi yatmaktadır. Bu bağlamda, "hibrit el sanatları" sadece bir estetik denge sağlamakla kalmayıp aynı zamanda geleneksel zanaatkârlık ile modern estetiğin bir araya gelmesi sonucu ortaya çıkan eserlerin daha geniş bir kitleye ulaşmasını da sağlamaktadır.

Bu yaklaşımın getirdiği ekonomik boyut da dikkat çekicidir. Geleneksel el sanatları, modern tasarımın etkisiyle yaratılan hibrit ürünler şeklinde sunulduğunda, bu ürünler daha yüksek fiyatlarla satılabilmekte ve bu da el sanatlarını icra eden toplulukların ekonomik refahını artırabilmektedir. Hibrit el sanatları, sadece kültürel mirası korumakla sınırlı kalmayıp aynı zamanda istihdamı daha yüksek katma değerli faaliyetlere taşıma potansiyeline sahip olması nedeniyle bu yaklaşımın ekonomik sürdürülebilirlik açısından önemli bir rol üstlendiği söylenebilir. Bu "hibrit el sanatları" kavramı, Smith'in (2006) kültürel miras anlayışıyla paralellik göstermektedir. Smith'e göre, kültürel miras akışkandır ve günümüzün beklenti ve arzuları tarafından biçimlendirilir; ancak bu mirasın geçmişle bağlantısı, yeniden yaratılması ve anlamlandırılması yoluyla sağlanır. "Hibrit el sanatları" yaklaşımı da benzer bir bağlamda, geçmişi gelecekle birleştirerek hem köklerle bağlantı kurmayı hem de günümüzün taleplerine uygun şekilde yeniden yorumlamayı amaçlayarak kültürel mirası koruma yolunda tutarlı bir vizyon sunmaktadır (Smith 2006: 83'den aktaran Grobar, 2019: 520).

Ormana Gılamıklı Dokuma Kumaşları

Dokumacılık, geleneksel olarak Türkiye'nin hemen hemen her yerinde yaygın olan el sanatlarındandır. Türkiye'de el dokumacılığı, ekonomik olarak önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Gılamıklı dokumacılığı, Türkiye'nin Antalya şehrinin İbradı ilçesine bağlı Ormana Mahallesi'nde hâlâ yaşatılan mekikli bir dokuma kumaş çeşidini temsil etmektedir. Bu kumaş, aynı zamanda "kılamuk", "gılamuk", "gılamıklı", "kılamuklu" ve "gılamuklu" gibi çeşitli adlarla da anılmaktadır (Görsel 1). Günümüzde ise "Ormana bezi" olarak da bilinmektedir. Gılamıklı dokuma, bezayağı tekniği kullanılarak üretilen bir dokuma kumaş türüdür.

Görsel 1. Gılamıklı Dokuma Kumaş.

Gılamıklı dokuma kumaş, temelde bir tür ipekli dokuma olarak ortaya çıkmıştır, ancak zaman içinde ipek üretiminin azalması ve pazarlama zorlukları nedeniyle ipeğin yanı sıra pamuk ve keten iplikleri de kullanılmaya başlanmıştır. Dokuma işlemi, yörede "düzen" veya "dezgah" olarak adlandırılan ayaklı veya pedallı ahşap tezgâhlarda gerçekleştirilmektedir (Url-1). Bu tezgâhlarda yaklaşık 90 cm. genişliğinde dokuma kumaşlar üretilebilmektedir.

Gılamıklı dokuma kumaşlarının üretiminde kullanılan araçlar arasında gülerce, çark, pervane, kumaş levendi (Görsel 2) ve mekik (Görsel 3) yer almaktadır.

Görsel 2. Kumaş Levendi.

Görsel 3. Mekik.

Gılamıklı dokumacılığının Ormana Mahallesi'ndeki tarihçesi net olarak belgelenmemiş olmasına rağmen, uzun bir geçmişe sahip olduğu bilinmektedir. Bu kumaş türü, başörtüsü ve çarşaf gibi giyim eşyaları olarak kullanıldığı gibi masa takımı, sehpa takımı ve yatak takımı gibi mobilya üzerinde de örtü olarak kullanılmaktadır.

Bu geleneksel dokuma türü, İbradı Belediyesi ve İbradı Ormana Köyü Özgüven Vakfı gibi yerel toplulukların çabalarıyla günümüzde yeniden canlandırılmaya çalışılmaktadır. Gılamıklı dokumanın tarihi, Ormana Mahallesi'nin zengin kültürel mirasının bir parçası olarak günümüze taşınmasına yardımcı olmaktadır.

Gılamıklı dokuma kumaşı, çözgüsü pamuk, atkısı ipek ipliklerle bezayağı örgüsü kullanılarak yaklaşık olarak 40-45 cm genişliğinde dokunmaktadır. Günümüzdeki örneklerde suni ipek ve keten iplikleri de ipek ve pamuk ipliklerinin yerine kullanılmaktadır (Url-2).

İbradı köyünün Ormana mahallesindeki Gılamıklı dokuma, bu kültürel mirası koruma ve sürdürme çabalarının bir örneğini temsil etmektedir.

Ormana'da Dokuma Geleneği

Geleneksel el sanatları, bir toplumun kültürel mirası ve kimliğinin önemli bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, Ormana kasabasında yer alan dokuma geleneği de dikkate değer bir örnek teşkil etmektedir.

Görsel 4. Dokuma Tezgâhı Başında Üretici Nevin Peşmen.

Ormana'da 40 yıl önce terk edilen dokuma işinin günümüzde nasıl yeniden canlandırıldığına dair ilgi çekici bir hikâyeden söz edilebilir. Nevin Peşmen'in ifadelerine göre, kendi meslek hayatına başladığı 30 yıl öncesine kadar Ormana kasabasında dokuma işi gerçekleştirilmektedir. Ancak 40 yıl önce, bu geleneksel zanaat faaliyeti terk edilmiştir. Daha sonraları, Dürdane Çevik adlı bireyin "*Kültürel mirasımızı yeniden canlandıralım*" şeklindeki önerisi, tarihi dokuma tezgâhlarının tekrar işler hale getirilmesine vesile olmuştur. Ormana'da dokuma geleneğinin tekrar canlandırılması, bir toplumun kültürel mirasına sahip çıkma ve bu mirası gelecek nesillere aktarma amacını yansıtmaktadır. Peşmen (Görsel 4) ve Feriha Kocakulak'ın özverili çalışmaları, âtıl durumdaki tarihi dokuma tezgâhlarının yeniden işler hale gelmesini sağlamış ve bu geleneğin yaşatılmasına dair anlamlı bir örnek oluşturmuştur (Url-3).

Gılamıklı dokuma geleneğinin 300 yılı aşkın bir gelenek olduğunu belirten Peşmen, "*Bu yaptığımız dokumaları ebelerimiz, ninelerimiz ve teyzelerimiz örtü olarak kullanırlardı. Bize de bu miras kaldı. Bunu canlandırdık. İpek ve pamuk karışımı yapıyoruz. Bizim bu dokumalarımız Ormana Özgüven Vakfı ve Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü girişimleri ile Türkiye kültürel mirasına alındı. Ormana Gılamıklı Dokuması Cumhurbaşkanlığı himayesi altına da alındı ve bu vesile ile Ankara'da sergisi gerçekleştirildi. Türkiye Dokuma Atlasında Anadolu'nun Miras Kumaşları' adı altında yayınlandı*" (Url-4) şeklinde bu kumaşın yaygınlaştırılması amacıyla yapılan çalışmalardan bahsetmiştir. Şu an Antalya'nın İbradı ilçesi Ormana Mahallesi'nde yöreye özgü 300 yıllık Gılamıklı dokuma sanatı yaşatılmaya çalışılmakta ve kadınlar dokuma tezgâhlarında hem kültürlerini yaşatırken hem de aile bütçesine katkı sağlamaktadırlar (Url-5) (Görsel 5).

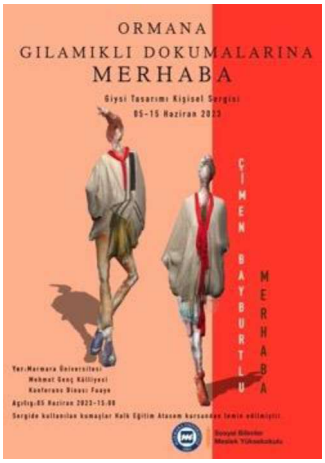
Görsel 5. Dokuma Kumaş Sergi Alanı.

Yöntem

Literatür taraması ve deneysel tasarım anlayışıyla yürütülen çalışmanın materyali, 05-15 Haziran 2023 tarihinde Kültür Endüstrisi ve Moda Paneli (Görsel 6) kapsamında yazar tarafından gerçekleştirilen "Ormana Gılamıklı Dokumalarına MERHABA" başlıklı sergisinde yer alan ürünlerdir (Görsel 7) Örneklemi, bu sergi için hazırlanan koleksiyondan seçilen 6 adet ürün oluşturmaktadır.

Görsel 6. Panel Afişi.

Görsel 7. Sergi Afişi.

Sergi için Halk Eğitim Atasem Kursu tarafından farklı renk ve boyutlarda ev tekstili ürünü olarak kullanılmak üzere dokutulan Gılamıklı kumaşları ile (Görsel 8) 10 parçalık üst giyim koleksiyonu hazırlanmıştır.

Görsel 8. Halk Eğitim Atasem Kursunda Dokunan Kumaşlar.

Görsel 9. Sergi Görüntüleri.

Görsel 10. Sergi Görüntüleri.

Her tasarım, sıfır atık yaklaşımında drapaj yöntemiyle oluşturulmuştur. Çalışmanın tümünde malzeme odaklı tasarım anlayışı kullanılmıştır. Sergide yer alan her ürün farklı şekillerde modernize edilerek ergonomik, estetik farkındalık yaratacak tasarım anlayışıyla oluşturulmuştur (Görsel 9-10).

Bulgular ve Tartışma

Elde üretilen tekstil el sanatları piyasa ekonomisinde ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. El sanatları ile sürdürülebilir geçim kaynağı yaratmak için, zanaatkârların ürünlerini üretirken ticari bakış açısı kazanmaları yönünde desteğe ihtiyaçları vardır.

Geleneksel kumaşlar, birçok araştırmacı ve tasarımcı tarafından incelenmiş ve farklı çalışmalarda kullanılmıştır. Ancak, mevcut literatür incelemesi, Ormana Gılamıklı kumaşlarının sürdürülebilirlik ilkeleri bağlamında tek başına özgün bir çalışmada yeterince ele alınmadığını göstermektedir. Bu kumaşların üretim geleneğinin unutulmaya yüz tutmuş olması, bu özel dokumaların değerini daha da artırmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Ormana Gılamıklı kumaşlarını kültürel mirasımızın önemli bir bileşeni olarak ortaya koymak ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda bu kumaşların görünürlüğünü ve tanınırlığını artırmaktır.

Dokuma kumaşın yapısında kullanılan iplikler ve dokumanın seyrekliği, el dokuması olmasından kaynaklanan hassasiyet kumaşın prova mankeni üzerinde iğnelenmesinde ve katlama çalışmalarında toplu iğne deliklerine sebep olmuştur. Kumaşın hassas bölgelerinde dikim, el dikişi ile yapılmıştır. Bazı noktalarda da grogren kurdele ile desteklenerek makine dikişi çekilmiştir.

Koleksiyonu oluşturan her bir tasarımda kullanılan dokuma kumaşlar orijinal haline sadık kalınarak kesilmeden ya da herhangi bir müdahale yapılmadan kullanılmıştır. Drapaj yöntemi kullanılan tasarımlarda her bir Gılamıklı dokuma kumaşı; renk ve kumaş özelliklerine uygun olarak giysiye dönüştürülmüştür. Koleksiyonu oluşturan her bir giysiye tamamlayıcı takılar üretilerek giysiye estetik bir görünüm kazandırılmıştır.

Tasarım 1

Görsel 11-12-13'te yer alan tasarım ev tekstili/sehpa örtüsü olarak kullanılmak üzere kenarları saçaklı ve iki renkli olarak dokunan kumaş drapaj yöntemiyle üst giyime dönüştürülmüştür. İster içine bir tişört, krop (crop), body tarzı giysilerle birlikte ya da tek giyilebilecek bir ürün olarak tasarlanmıştır.

Görsel 11. Ön Görünüm.

Görsel 12. Arka Görünüm.

Görsel 13. Detay ve Aksesuar.

Dokumanın kenar rengi ile uyumlu olması için 8 cm eninde füme rengi groglen kurdele kullanılmıştır. Bu groglen kurdele kullanılmasının diğer bir nedeni ise arkada birleşmeyi sağlayacak çıt çıtın dikilebilmesine destek olması ve açıp kapama sırasında dokuma kumaşın deforme olmasını engellemektir. Yan taraftarlardan el dikişi ile tutturularak oluşturulan kol giysinin giyildiği zaman sağa sola kaymasını da engellemektedir. Giysinin ön ortasında yine el ile dikilen pili katları ile giysiye hareket kazandırılmıştır. Kontrastlığı ve gözün vurgudan başlayarak giysinin tamamını algılayabilmesi için seçilen aksesuarın rengi kırmızıdır. Kırmızı paraşüt ipi, metal aksesuar kullanılarak oluşturulan kolye ile kırmızı deri kullanılarak oluşturulan broş giysiye estetik bir değer kazandırmaktadır.

Tasarım 2

Görsel 14. Ön Görünüm.

Görsel 15. Arka Görünüm.

Görsel 16. Yan Görünüm.

*Görsel 17***.** Detay ve Aksesuar.

Görsel 14-15-16-17'de yer alan tasarım tek renk dokunan dikdörtgen kumaş ile önden açık ve arkası kısa olarak drapaj yöntemiyle üst giyime dönüştürülmüştür.

Modelin önden açık olması nedeniyle birleştirici ve toparlayıcı olarak 8 cm eninde ön etek ucundan başlayarak boyundan geçerek aynı zamanda arka ortada serbest bir yaka oluşturan ve giysiye taşıyıcı destek veren kırmızı grogren kurdele makine dikişi ile ve el dikişi ile giysiye monte edilmiştir. Arka ortada yine aynı kırmızı grogren kurdele ile dikiş desteklenmiştir.

Önden açık olarak tasarlanan bu üst giyim kırmızı pamuklu örgü ipliği kullanılarak tığ ile örülen broş ile birleştirilmektedir. Broşun zincir örgü ile yapılan uzun saçaklarının bitimi metal parçalar ile sonlandırılırken giysi için hem fonksiyonel bir bağlantı hem de görsel bir zenginlik kazandırılmıştır. Arkada kumaşın gelişine göre yerleştirilen bant renk devamlılığını sağlamaktadır.

Tasarım 3

Görsel 18. Ön Görünüm.

Görsel 19. Arka Görünüm.

*Görsel 20***.** Detay ve Aksesuar.

Görsel 18-19-20'de yer alan tasarım tek renk olarak dokunan dikdörtgen kumaş ile pelerin görüntüsü verilerek üst giyime dönüştürülmüştür. Sağ omuzdaki kumaşın bir bölümü büzülerek omuza oturması sağlanmıştır. Ön ortada sağ ve sola doğru küçük pililer katlanarak V yaka oluşturulmuştur.

Giysinin sol ön tarafında serbest bırakılan saçaklar giysinin tamamlayıcısı olarak kullanılan kolyenin saçakları ile denge oluşturmaktadır. Kol oluşumu için yanlarda bir kısım ön ve arkadan gelen kumaş el dikişi ile tutturularak, giysinin pelerin görünümünün yan sıra daha rahat bir giysiye dönüşü sağlanmıştır. Arka ortada pili kaşe görünümünde bir katlama yapılarak kumaş bedene oturtulmuştur. Turuncu floş el örgü ipi, tığ örgüsü ile zincir çekilerek kolyenin uçlarında metal parçalar eklenmiştir.

Tasarım 4

Görsel 21. Ön Görünüm.

Görsel 22. Arka Görünüm.

Görsel 23. Detay ve Aksesuar.

Görsel 21-22-23'te yer alan tasarım bej, açık ve koyu lila ve somon renkleriyle tekrar eden çizgili olarak dokunan kumaş şal görüntüsünden yola çıkarak hafif drape katlamaları ile üst giyime dönüştürülmüştür. Önden açık olarak tasarlanan giyside ön ortada sağ etek ucundan başlayıp 8 cm genişliğinde somon renkte kullanılan grogren kurdele arkayı dönerek sol etek ucunda bitirilmiştir. Bu kurdele giysiyi toparlamak ve deformasyonu önlemek amacıyla kullanılmıştır. Bel hizasındaki ön ve arkadan gelen kumaş el dikişi ile tutturularak kollar oluşturulmuştur. Her iki kenarda bulunan saçaklar serbest bırakılarak görüntüde kavisli dönüş

daha belirgin olarak vurgulanmıştır. Kollardaki dökümlü duruş sağ ve sol ön yaka bölümündeki fazla pay küçük pili katlamalarıyla elde edilmiştir.

Yaz akşamlarında hafif rüzgâra karşı üzerine alınmak üzere tasarlanan giysinin deri ve aynı grogren kurdele kullanılarak yapılan broşla kapaması sağlanmaktadır. Lila rengi floş el örgü ipi tığ ile zincir örülerek ve düğümlerle ve uzun saçaklarla hareketlendirilen kolye giysinin tamamlayıcı aksesuarı olarak yer almaktadır.

Tasarım 5

Görsel 24. Ön Görünüm.

Görsel 25. Arka Görünüm.

Görsel 26. Detay ve Aksesuar.

Görsel 24-25-26'da yer alan tasarım lila ve beyaz renkte çizgili olarak dokunmuştur. Beyaz renk ile dokumada ajur şeritler yapılmıştır. Ön bedeni bütün, arka bedeni farklı materyallerle desteklenerek birleştirilen üst giyime dönüştürülmüştür. Ön ortada yatay olarak yapılan drapeler giysiye hareket kazandırmıştır. Arka ortada iki parçanın birbirine bağlanmasını sağlayan 8 cm genişliğindeki grogren kurdele ters zig zag şeklinde yerleştirilmiştir. Omuzlarda ön ortadan gelen katlamalar devam ederek küçük pililer halinde dikilmiştir. Kol ağızları el dikişi ile tutturularak kol açıklığı oluşturulmuştur.

Giysinin tamamlayıcı aksesuarı olarak penye ipten tığ ile kolye örülmüş omuzun sol tarafında demet yapılarak gözün soldan tüm giysi üzerinde dolaşması sağlanmıştır. Gılamıklı dokuma kumaşında yer alan saçaklar ve kolyede yer alan saçaklarla uyum oluşturulmuştur.

Tasarım 6

Görsel 27. Ön Görünüm.

Görsel 28. Arka Görünüm.

Görsel 29. Detay ve Aksesuar.

Görsel 27-28-29'da yer alan tasarım iki renk olarak dokunan kare kumaş ile drapaj yöntemi kullanılarak farklı katlamalar ile üst giyime dönüştürülmüştür. Dört tarafında saçakları olan ve gösterişli bağlama teknikleri kullanılan bu çalışmada saçakların ön plana çıkarılması hedeflenmiştir. Ön bedende uygulanan V yaka görünümü köşe katlaması yapılarak yakaya form verilmiştir.

Arka detayında 10 cm genişliğinde yeşil renkte kalın lastik kullanılmıştır. Bu lastik dikey ve yatay kullanılarak askı görevi yapmaktadır. Yatay lastik çıt çıt ile her bele uygun ayarlanabilir olarak düşünülmüştür. Dikey iki lastik ise bel bölümünde yatay lastiğin içinden geçmesi için katlanarak dikilmiştir. Böylece bele oturması sağlanmaktadır.

Kullanılan lastik rengiyle uyumlu olması için penye ipten tasma formunda tığ ile kolye örülmüştür. Kolyenin birleşim kısmında çanak şeklinde örülen yerden yine tığ ile zincir olarak örülen gümüş teller ile saçaklarla uyum yakalanmaya çalışılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Somut olmayan kültürel miras, bir topluluğun kimliğini, tarihini ve değerlerini yansıtan önemli bir bileşendir. Bu mirasın korunması ve sürdürülmesi, kültürel çeşitliliği ve toplulukların birbirleriyle bağlarını güçlendiren önemli bir görevdir. Somut olmayan kültürel mirasın anlaşılması ve değerinin farkına varılması, kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasının sağlanmasına katkıda bulunur.

Bu bağlamda Gılamıklı dokuma kumaşlar, geçmişteki el sanatları ve yerel kültürlerimizin bir yansıması olarak önemli bir kültürel miras öğesidir. Bu kumaşların modern tasarımlarla giysiye dönüştürülmesi, bu mirasın canlı tutulmasının yanı sıra geleneksel el işçiliği ve tekstil becerilerinin sürdürülebilir bir şekilde desteklenmesine de katkı sağlamaktadır.

Hazırlanan koleksiyon, hem geleneksel hem de çağdaş estetikleri birleştirerek moda severlerin ilgisini çekebileceği düşünülen sürdürülebilirlik ve sıfır atık ilkeleri benimsenerek tasarlanmıştır. Ayrıca ürünlerin ev ortamında kadın emeği ile kolaylıkla üretilebileceği gösterilmeye çalışılmıştır. Bu yaklaşımların, sürdürülebilir moda ürünlerinin daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlayabileceği ve bu ürünlerin sürdürülebilirlik mesajını daha etkili bir şekilde iletebileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma Gılamıklı dokuma kumaşların modern giysi tasarımlarına dönüştürülmesi, örnek bir koleksiyon ile somut bir şekilde sunularak kültürel mirası canlandırmayı ve sürdürülebilirliğini arttırmayı hedeflemiştir. Bu çalışmanın hem Gılamıklı dokumaları hem de diğer dokuma kumaşlar için örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

Bu tür projelerin daha fazla desteklenmesi ve benzer kültürel miras öğelerinin korunmasına yönelik benzer yaklaşımların benimsenmesi, kültürel zenginliği ve sürdürülebilirlik çabalarını bir araya getirerek olumlu sonuçlar doğurabilir.

Gılamıklı dokuma kumaşlarının sürdürülebilirliği için çeşitli stratejiler benimsenebilir.

Toplumun genç nesilleri, geleneksel el sanatlarının önemi ve değeri konusunda eğitilmelidir. Okullarda, atölyelerde ve kültürel etkinliklerde bu mirasa dair farkındalık yaratılmalıdır.

Gılamıklı dokuma kumaşlarını üreten zanaatkârların yetenekleri ve emekleri takdir edilmeli ve desteklenmelidir. Bu destek, pazarlama yardımı ve iş birlikleri şeklinde olabilir.

Geleneksel tasarım ve dokuma teknikleri günümüz modasına ve çağdaş yaşam tarzına entegre edilebilir. Bu, ürünlerin çeşitliliğini artırarak daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlayabilir.

Teşekkür

Ev tekstili ürünü olarak hazırlanmış Ormana Gılamıklı kumaşlarını gönderen Halk Eğitim ATASEM Kursu Yetkililerine ve İbradi Belediyesi Yetkililerine, belediye ile iletişime geçip dokumaların gönderilmesine destek sağlayan Doç. Dr. Nevin Karabıyık Yerden'e ve giysilerin dikimi aşamasında destek veren Dr. Mine Şakire Arık Derin'e teşekkürlerimi sunarım.

Kaynaklar

Grobar, L. M. (2019). Policies to promote employment and preserve cultural heritage in the handicraft sector. *International Journal of Cultural Policy*, *25*(4), 515-527.

Noprisson, H., Ermatita, E., Abdiansah, A., Ayumi, V., Purba, M. & Utami, M. (2021, October). *Hand-Woven Fabric Motif Recognition Methods: A Systematic Literature Review.* In 2021 International Conference on Informatics, Multimedia, Cyber and Information System (ICIMCIS (pp. 90-95). IEEE.

Pandey, R., Gupta, V., Pandit, P., Rohit, K. & Pandey, S. (2022). Textile Intangible Cultural Heritage of the World. *Handbook of Museum Textiles,* 1, 19-37.

Temesgen, A. G., Tursucular, O. F., Eren, R. & Ulcay, Y. (2018). The art of hand weaving textiles and crafting on socio-cultural values in Ethiopian. *International Journal of Advanced Multidisciplinary Research,* 5(12), 59-67.

Yanpisit, K. (2022). Phu Tai textiles as a cultural heritage of the nation. *Asian Journal of Traditional and Innovative Arts and Textiles*, 1(2), 61-83.

İnternet Kaynakları

Url-1. Anonim, Ormana Mahallesinde Gılamıklı Dokumacılığı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. https://antalya.ktb.gov.tr/TR-336566/ormana-mahallesinde-Gılamıklı-dokumaciligi.html#:~:text=G%C4%B1lam%C4%B1k%20dokuma%20%C4%B0brad%C4%B1'ya%20ba%C4%9Fl%C4%B1,Ormana%20bezi%E2%80%9D%20ad%C4%B1yla%20da%20tan%C4%B1nmaktad%C4%B1r. (Erişim Tarihi: 20 Eylül 2023).

Url-2. Anonim, Gılamıklı Dokuma Nedir, Gılamıklı Kumaş Özellikleri, Tekstil Sayfası https://tekstilsayfasi.blogspot.com/2021/08/Gılamıklı-dokuma-nedir-Gılamıklı-kumas-ne.html (Erişim Tarihi: 21 Eylül 2023).

Url-3. Anonim, (2022), 40 Yıldır Unutulan Sanatı, 150 Yıllık Tezgâhta Canlandırdı 150 Yıllık Tarihi El Tezgahında 30 Yıldır Dokumacılık Yapıyor, Haber Türk, https://www.haberturk.com/antalya-haberleri/93411454-40-yildir-unutulan-sanati-150-yillik-tezgahta-canlandirdi150-yillik-tarihi-el-tezgahinda-30 (Erişim Tarihi: 13 Eylül 2023).

Url-4. Anonim, (2022). "Gılamıklı Dokuma 'Kültürel Miras' Listesinde", Akdeniz Gerçek, https://www.akdenizgercek.com.tr/Gılamıklı-dokuma-kulturel-miras-listesinde (Erişim Tarihi: 13 Eylül 2023).

Url-5. Anonim, (2023). Ormana'da Gelenekler Yaşatılıyor, Akdeniz Gerçek, https://www.akdenizgercek.com.tr/ormanada-gelenekler-yasatiliyor (Erişim Tarihi: 13 Eylül 2023).

Görsel Kaynaklar

Görsel 1. Gılamıklı Dokuma Kumaş, https://tekstilsayfasi.blogspot.com/2021/08/Gılamıklı-dokuma-nedir-Gılamıklı-kumas-ne.html). Erişim Tarihi: 15 Eylül 2023.

Görsel 2. Kumaş Levendi, Fotoğraf: Dokuma Öğretmeni Feride Canbaş.

Görsel 3. Mekik Fotoğraf: Dokuma Öğretmeni Feride Canbaş.

Görsel 4. Dokuma Tezgâhı Başında Üretici Nevin Peşmen. https://www.karamanhabercisi.com/40-yildir-unutulan-sanati-150-yillik-tezgahta-canlandirdi-32347h.htm Erişim Tarihi: 10 Eylül 2023

Görsel 5. Dokuma Kumaş Sergi Alanı. https://www.akdenizgercek.com.tr/ormanada-gelenekler-yasatiliyor Erişim Tarihi: 20 Eylül 2023

Görsel 6. Panel Afişi, Afiş Tasarımı: İmren Yılmaz.
Görsel 7. Sergi Afişi, Afiş Tasarımı: Yazara ait.
Görsel 8. Halk Eğitim Atasem Kursunda Dokunan Kumaşlar, Fotoğraf: Dokuma Öğretmeni Feride Canbaş.
Görsel 9- 10. Sergi Görüntüleri, Fotoğraf: Yağmur Kahyalar.
Görsel 11. Ön Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 12. Arka Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 13. Detay ve Aksesuar, Yazarın Tasarımları.
Görsel 14. Ön Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 15. Arka Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 16. Yan Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 17. Detay ve Aksesuar, Yazarın Tasarımları.
Görsel 18. Ön Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 19. Arka Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 20. Detay ve Aksesuar, Yazarın Tasarımları.
Görsel 21. Ön Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 22. Arka Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 23. Detay ve Aksesuar, Yazarın Tasarımları.
Görsel 24. Ön Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 25. Arka Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 26. Detay ve Aksesuar, Yazarın Tasarımları.
Görsel 27. Ön Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 28. Arka Görünüm, Yazarın Tasarımları.
Görsel 29. Detay ve Aksesuar, Yazarın Tasarımları.